Co je důležité vědět a dělat v prvních měsících po zvolení do funkce starosty

Ing. Miroslav Veselý

Veřejná správa v ústavním systému ČR

- Veřejná správa = výkon veřejné moci mimo zákonodárství a soudnictví
- Dělí se na státní správu a samosprávu
- Ústavní základ: čl. 8 a hlava VII Ústavy ČR

Struktura veřejné správy

- Stát
- Kraje
- Obce
- Přenesená a samostatná působnost

Státní správa

- Výkon jménem státu
- Matriky, evidence obyvatel, přestupky
- Vázanost zákonem

Územní samospráva

- Obce a kraje
- Správa vlastních záležitostí
- Odpovědnost vůči občanům

Samostatná vs přenesená působnost

- Majetek a rozpočet = samostatná
- Správní rozhodování = přenesená

Právní postavení obce

- Veřejnoprávní korporace
- Právnická osoba
- Vlastní majetek a rozpočet

Kategorie obcí

- Obec
- Městys
- Město
- Statutární město

Obec I. typu

- Základní rozsah výkonu veřejné správy

Pověřený obecní úřad

- Obec II. typu
- Výkon vybraných správních agend

ORP

- Obec s rozšířenou působností
- Převzaté kompetence okresních úřadů

Vztah obec–ORP–kraj

- Rozdělení kompetencí
- NADŘÍZENÝ ORGÁN V PŘENESENÉ PŮSOBNOSTI
- Metodické vedení a přezkum

Role kraje v samostatné působnosti

- Přezkum hospodaření
- Dotace
- Metodická pomoc

Dozor Ministerstva vnitra

- Kontrola
- Dozor nad zákonností usnesení a vyhlášek
- Metodiky

Nejčastější chyby obcí

- Neplatná usnesení
- Chyby při zveřejnění záměru
- Střet zájmů

Orgány obce, jednání zastupitelstva

Slib člena ZO

- *Slibuji věrnost České republice. Slibuji na svou čest a svědomí, že svoji funkci budu vykonávat svědomitě, v zájmu obce (města, městyse) a jejích (jeho) občanů a řídit se Ústavou a zákony České republiky.*

Orgány obce

- **Zastupitelstvo obce**
- **Rada obce (není volena v obcích pod 15 členů zastupitelstva)**
- **Starosta obce (primátor statutárního města)**
- **Obecní úřad (magistrát statutárního města)**
- **Obecní policie**
- **Zvláštní orgány obce - např.** komise rady obce, které byl svěřen výkon přenesené působnosti (§ 5 odst. 3 zákona o obcích)
- **Poznámky:**
  - výbory zastupitelstva a komise rady obce
  - místostarosta obce
  - tajemník obecního úřadu

Zastupitel x zastupitelstvo

- Zastupitelstvo = kolektivní orgán
  - rozhodovací pravomoc
  - **rozhoduje výhradně na zasedání zastupitelstva**
- **Zastupitel = člen kolektivního orgánu**
  - **Nemá samostatně rozhodovací pravomoc**
  - **Má svá práva**
    - **Právo na informace**
    - **Právo navrhovat body programu**
    - **Právo na svolání zasedání ZO (společně s 1/3 členů ZO)**
    - **Právo vyjádřit se k projednávanému bodu**
    - **Právo na odměnu**

Zastupitel x zastupitelstvo

- **<u>Zastupitel = člen kolektivního orgánu</u>**
- **Má své povinnosti**
    - **Slib zastupitele**
    - **Účast na zasedání ZO**
    - **Plnit úkoly, které mu ZO uložilo**
    - **Ohlašovat střet zájmů**
    - **Hájit zájmy občanů**
    - **Vystupovat tak, aby nebyla narušena vážnost jeho funkce**

Uvolněný nebo neuvolněný

- Rozhodnutí o tom, zda a jaká funkce bude v obci vykonávána jako uvolněná rozhoduje ZO
- **Uvolněnou může být jakákoliv funkce – i řadového člena ZO**
- **Nejčastěji uvolněný starosta nebo místostarosta**
- **Uvolněný starosta – možnost výkonu přenesené působnosti, administrativních činností, řešení dotací,**
- **Neuvolněný starosta – rozdělení práce mezi více osob, menší komfort pro občany**

Uvolněný nebo neuvolněný

UVOLNĚNÝ

- **výkon funkce na plný úvazek**
- **nemá pracovní dobu/pouze úřední hodiny**
- **odměna ze zákona**
- **benefity – dovolená, odchodné,**
- **uvolněni ze současného zaměstnání**

Uvolněný nebo neuvolněný

- **NEUVOLNĚNÝ**
- **výkon funkce na „částečný úvazek“**
- **časový rozsah se může lišit – možno zohlednit v odměně**
- **Odměna na základě rozhodnutí ZO (v rámci limitů)**
- **bez benefitů**
- **k výkonu funkce pracovní volno a úhrada ušlého výdělku**

Orgány obce – vyhrazená působnost

- Zákon o obcích určuje jednotlivým orgánům jejich působnost - tzv. **vyhrazená působnost**
- **Ve zbývajících záležitostech v samostatné působnosti se jedná o tzv. zbytkovou působnost**
- Vyhrazená působnost: nelze ji převést na jiný orgán obce

Orgány obce – zbytková působnost

Zbytková působnost :

- **v kompetenci rady**
- **kde není rada – starosta**
- **rada může zcela nebo zčásti svěřit rozhodování starostovi nebo obecnímu úřadu (omezeně i obecní policii)**
- **zastupitelstvo obce si však může tyto záležitosti vztáhnout na sebe**

Zastupitelstvo obce

ZO je vyhrazeno schvalovat § 84, odst. 2 :

- **Program rozvoje obce**
- **Střednědobý výhled rozpočtu obce, rozpočet obce, závěrečný účet obce, účetní uzávěrku**
- **Zřizovat a rušit příspěvkové organizace, org. složky obce**
- **Rozhodovat o založení nebo rušení právnických osob, schvalovat jejich zakladatelské listiny, společenské smlouvy, zakládací smlouvy a stanovy, včetně jejich změn, a rozhodovat o účasti v již založených právnických osobách**
- **Vydávat OZV**
- **Rozhodovat o vyhlášení místního referenda**
- **Určovat funkce – uvolněné**
- **Zřizovat a rušit výbory**

Zastupitelstvo obce

- **Stanovit výši odměn neuvolněným členům ZO**
- **Zřizovat rušit obecní policii**
- **Spolupráce obce s jinými obcemi, forma spolupráce**
- **Názvy částí obce, ulic, veřejných prostranství**
- **Zásady pro poskytování cestovních náhrad členům ZO**
- **Není-li rada – vydává nařízení obce**
- **ZO rozhoduje o zrušení usnesení rady obce, pokud mu jsou předložena STAROSTOU k rozhodnutí (§ 105, odst. 1),**

Zastupitelstvo obce

- **Věcné dary a peněžité dary nad 100 000 Kč FO a PO v jednom kalendářním roce**
- **Vzdání se práva a prominutí dluhu vyšší než 100 000 Kč**
- **Zastavení movitých věcí nebo práv v hodnotě vyšší než 100 000 Kč**
- **Postoupení pohledávky vyšší než 100 000 Kč,**
- **Dotace nad 250 000 Kč**
- **Zastupitelstvo si může vyhradit další pravomoc v samostatné působnosti mimo pravomoci vyhrazené radě obce**

Rada obce

Je výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti

- V obci , kde se rada nevolí – pravomoc rady vykonává starosta, pokud zákon nestanoví jinak

(ZO si však může tyto činnosti vyhradit)

- Rada obce **připravuje** návrhy pro jednání zastupitelstva a zabezpečuje plnění přijatých usnesení ZO

- **V přenesené působnosti** – musí stanovit zákon

Rada obce

Radě je vyhrazeno : §102, odst.2, písm. a) – o)

- zabezpečuje hospodaření obce podle schváleného rozpočtu
- provádí rozpočtová opatření v rozsahu stanoveném ZO,
- plní vůči práv. os. a organ. složkám založeným nebo zřízeným zastupitelstvem obce, s výjimkou obecní policie, úkoly zakladatele nebo zřizovatele, nejsou-li vyhrazeny ZO,
- rozhoduje ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti,
- vydává nařízení obce,
- projednává a řeší návrhy předložené jí členy ZO nebo komisemi rady obce,
- stanovuje rozdělení pravomocí v OÚ, zřizuje/ ruší odbory
- na návrh tajemníka jmenuje/ odvolává vedoucí odborů úřadu,
- zřizuje/ ruší dle potřeby komise rady obce, jmenuje/ odvolává jejich předsedy a členy,
- kontroluje plnění úkolů OÚ a komisemi v oblasti samostatné působnosti obce,
- stanovuje celkový počet zaměstnanců obce v OÚ a v organizačních složkách obce,

Nelze přenést na ZO

Rada obce

§ 102,odst.3 :

Rada zabezpečuje rozhodování ostatních záležitostí v samostatné působnosti :

- pokud nejsou vyhrazeny ZO
- pokud si je ZO nevyhradilo

- Rada může tyto pravomoci zcela nebo zčásti svěřit :

- Starostovi
- Obecnímu úřadu
- Obecní policii – pokud souvisí s činnosti obecní policie

Starosta

- **Svolává zasedání ZO**
- **Zastupuje obec navenek**
- **Za výkon funkce odpovídá zastupitelstvu**
- **Stojí v čele obecního úřadu**
- **Spolu s místostarostou podepisuje právní předpisy**
- **Jmenuje a odvolává se souhlasem ředitele KÚ tajemníka, stanoví jeho plat**
- **Odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce**
- **Není-li v obci zřízena funkce tajemníka ,plní jeho úkoly**
- **Odpovídá za včasné objednání přezkoumání hospodaření obce**

Starosta – v obcích bez rady

Vykonává kompetence rady, ale …

Zastupitelstvu je vyhrazeno rozhodování § 102,odst.4 :

- Rozhodovat ve věcech obce jako jediného společníka obchodní společnosti
- Vydávat nařízení obce
- Stanovit rozdělení pravomoci v obecním úřadě
- Stanovit celkový počet zaměstnanců obce v obecním úřadu a org. složkách
- Přezkoumávat na základě podnětů opatření přijatá OÚ v samostatné působnosti a komisemi
- Schvalovat účetní uzávěrku u zřízených příspěvkových org.

Starosta – v obcích bez rady

Starosta může vykonávat :

§ 102,odst.2, písm.a,b.e,g,h,i,l,m,n

Např.

- Zabezpečovat hospodaření obce dle schváleného rozpočtu ZO,
- provádět rozpočtová opatřeni v rozsahu schváleném ZO
- Zřizovat- zrušovat komise rady, jmenovat a odvolávat jejich předsedy a členy
- Schvalovat organizační řád obecního úřadu
- Kontrolovat plnění úkolů OÚ a komisemi v samostatné působnosti

Starosta

- **Jmenuje a odvolává** se souhlasem ředitele KÚ tajemníka OÚ,
- stanoví jeho plat
- **Pokud není tajemník zřízen** : uzavírá a ukončuje pracovní poměr se zaměstnanci obce a stanoví jim plat
- **Není-li zřízena rada** : jmenuje a odvolává vedoucí odboru a stanoví jim plat
- Starostu zastupuje místostarosta - § 104
- Zastupitelstvo může zvolit i více místostarostů a svěřit jim některé úkoly
- Místostarosta, kterého určí ZO zastupuje starostu v době jeho nepřítomnosti

Obecní úřad

Obecní úřad tvoří :

- **Starosta**
- **Místostarosta (-ové)**
- **Tajemník obecního úřadu**
- **Zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu**

•V samostatné působnosti :

- Plní úkoly uložené ZO nebo RO
- Pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti
- Rozhoduje v případech stanovených v zákonech

•Vykonává přenesenou působnost

Tajemník

Tajemník obecního úřadu je odpovědný za plnění úkolů obecního úřadu v samostatné i přenesené působnosti starostovi

- Účastní se jednání ZO , RO s hlasem poradním
- Nesmí vykonávat funkce v politických stranách a politických hnutích
- Vydává spisový , skartační řád a pracovní řád a další vnitřní směrnice obecního úřadu – nevydávali je RO
- Plní úkoly zaměstnavatele
- Povinně zřizován u ORP a OPOÚ, ostatní dle uvážení

Odpovědnost zastupitelů

- Členové zastupitelstva nesou za výkon své funkce **odpovědnost**. Při rozhodování o záležitostech obce, zejména při nakládání s obecním majetkem, musí postupovat **účelně, hospodárně a v zájmu obce.**
- Pokud by rozhodnutím zastupitele vznikla obci škoda, může vzniknout také **povinnost k její náhradě.** Tato odpovědnost je však zpravidla **omezena,** obdobně jako u zaměstnanců – náhrada škody je obvykle limitována **4,5násobkem průměrného měsíčního výdělku.**
- Ve výjimečných případech může být jednání zastupitele posuzováno také z hlediska **trestního práva,** například pokud by jeho rozhodnutím nebo opomenutím došlo k trestnému činu, typicky při **porušení povinnosti při správě cizího majetku.**
- Zastupitel by proto měl při výkonu své funkce rozhodovat **informovaně a s náležitou péčí,** zejména pokud jde o hospodaření obce nebo významné majetkové záležitosti.

Odpovědnost zastupitelů

- **Politická odpovědnost**: vůči občanům, radního , starostu místostarostu zastupitelstvo může funkci odvolat.
- **Další odpovědnost**
  - **Soukromoprávní**: dle Občanského zákoníku, dle ZP - náhrada škody způsobené špatným rozhodnutím nebo úředním postupem,
  - **Trestněprávní**: porušení povinností při správě majetku, nesprávné zadávání veřejných zakázek, zpronevěra,
  - žádná limitace výše škody, závisí na míře zavinění.
- **Doporučení**:
  - aktivní získávání podkladů,
  - odborné posouzení, dodržování známých právních předpisů
  - možnost nehlasovat, pokud nemám dostatečné informace.

§159 občanského zákoníku

- Péče řádného hospodáře
- Loajalita
- Potřebné znalosti
- Pečlivost

Občanský zákoník konkrétně stanoví, že **ten, kdo přijme funkci člena voleného orgánu, se zavazuje, že ji bude vykonávat s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí**

Loajalita a informovanost

- Rozhodovat v zájmu obce
- Zajištění odborných podkladů

Rozhodovací proces zastupitele

- Shromáždit podklady
- Vyhodnotit rizika
- Zdokumentovat rozhodnutí

Odpovědnost za škodu

- Možná osobní odpovědnost
- Náhrada škody při porušení povinností

Judikatura a doporučení

- Transparentní nakládání s majetkem
- Řádné zveřejnění záměrů
- Dokumentace procesu rozhodování

Proces jednání zastupitelstva

- Pozvánka → Podklady → Jednání → Hlasování → Usnesení → Zápis → Kontrola plnění

Vzor pozvánky

- Datum, čas, místo
- Program jednání
- Zveřejnění 7 dní předem

- Podklady?

Vzor zápisu

- Přítomní
- Program
- Diskuse
- Hlasování
- Usnesení
- Podpisy

Vzor usnesení

- Zastupitelstvo schvaluje...
- Pověřuje starostu...
- Termín plnění

Střet zájmů a odpovědnost

- Součástí výkonu funkce je také povinnost **oznámit případný střet zájmů** před rozhodováním o konkrétní záležitosti.
- U určitých funkcí (z řad členů zastupitelstva všichni dlouhodobě uvolnění členové, z neuvolněných pouze ti, kteří vykonávají funkci starosty, místostarosty nebo člena rady)) vznikají podle zákona o střetu zájmů další povinnosti, zejména povinnost podávat tzv. **vstupní, průběžná a výstupní oznámení.**
- Neplnění oznamovací povinnosti = přestupek

Spisová služba

- Evidence dokumentů dle zákona 499/2004 Sb.
- Spisová služba (elektronická)
- Skartační řád
- Spisový znak a skartační znak
- Spolupráce s archivy

Datová schránka v praxi

- Doručení
- Fikce doručení
- Evidence zpráv

GDPR a dokumenty

- Ochrana osobních údajů v dokumentech obce

Hospodaření s majetkem obce, kontrolní činnosti, veřejná finanční podpora

Právní rámec hospodaření s majetkem obce

- Zákon o obcích
- Občanský zákoník
- ZZVZ
- Registr smluv
- Volení představitelé spravují majetek obce jménem občanů.

Povinnost péče o majetek obce

- § 38 zákona o obcích
- Chránit, rozvíjet a účelně využívat majetek
- Povinnost odůvodňovat rozhodnutí.

Zásady 3E

- Economy – hospodárnost
- Efficiency – efektivnost
- Effectiveness – účelnost

Co tvoří majetek obce

- Pozemky, budovy, komunikace
- Infrastruktura
- Finanční majetek
- Movitý majetek

Prodej obecního majetku

- Záměr
- Ocenění
- Schválení
- Smlouva
- Zveřejnění

Záměr obce podle §39

- Zveřejnění min. 15 dnů
- Přesná identifikace majetku
- Riziko neplatnosti smlouvy

Prodej pod cenou

- Nutné odůvodnění veřejným zájmem
- Ekonomické zdůvodnění
- Riziko neplatnosti smlouvy

Pronájem obecního majetku

- Výše nájemného
- Doba nájmu
- Inflační doložka
- Kontrola využití

- RADA

Směna obecního majetku

- Ocenění obou stran
- Geometrický plán
- Veřejný zájem

- ZASTUPITELSTVO

Dary a bezúplatné převody

- Veřejný zájem
- Přiměřenost
- Dokumentace rozhodnutí

- ZASTUPITELSTVO

Veřejné zakázky

- Malého rozsahu
- Podlimitní
- Nadlimitní
- Riziko diskriminace

Registr smluv

- Povinnost zveřejnění
- Neúčinnost nezveřejněné smlouvy

Systém kontrol v obci

- Zákon o obcích
- Finanční kontrola
- Účetnictví
- Přezkum hospodaření

Kontrola dle zákona o obcích

- Občané
- Zastupitelstvo
- Kontrolní výbor
- Ministerstvo vnitra

Kontrolní výbor

- Kontrola usnesení
- Kontrola zákonnosti
- Zprávy zastupitelstvu

Finanční výbor

- Kontrola rozpočtu
- Kontrola hospodaření

Finanční kontrola

- Předběžná
- Průběžná
- Následná

Veřejná finanční podpora

- Dotace
- Návratné výpomoci

- Dary

Žádost o dotaci

- Identifikace žadatele
- Účel
- Rozpočet
- Termín realizace

Veřejnoprávní smlouva

- Účel
- Výše podpory
- Vyúčtování
- Kontrola

Kontrola použití dotace

- Účelovost
- Hospodárnost
- Kontrola na místě

Porušení rozpočtové kázně

- Odvod
- Penále
- Vymáhání pohledávky

Evidence písemností, rozpočet a každodenní provoz obce

Právní rámec rozpočtu

- Zákon o obcích, zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a zákon o finanční kontrole.

Funkce rozpočtu

- Plánovací, kontrolní, řídící a informační funkce.

Struktura rozpočtu

- Příjmy, výdaje a financování.

Daňové příjmy

- DPH, daň z příjmů, daň z nemovitých věcí.

Nedaňové příjmy

- Nájemné, místní poplatky, služby a úroky.

Kapitálové příjmy

- Příjmy z prodeje majetku a pozemků.

Transfery a dotace

- Příjmy ze státního rozpočtu, kraje a fondů.

Daňové určení daní

- Mechanismus přerozdělení sdílených daní.

Rozpočtový cyklus

- Příprava, projednání, schválení a realizace.

Návrh rozpočtu

- Povinnost zveřejnění a možnost připomínek občanů.

Schvalování rozpočtu

- Schvaluje zastupitelstvo obce.

Rozpočtové provizorium

- Hospodaření před schválením rozpočtu.

Rozpočtová skladba

- Paragrafy, položky a účelové znaky.

Rozpočtové opatření

- Úprava rozpočtu během roku.

Typy rozpočtových opatření

- Příjmové, výdajové a přesuny prostředků.

Pravomoci při schvalování

- Zastupitelstvo, rada a delegované kompetence.

Závěrečný účet

- Vyhodnocení hospodaření za rok.

Přezkoumání hospodaření

- Provádí krajský úřad nebo auditor.

Nejčastější závěry přezkumu

- Zakázky
- Rozpočtová opatření
- Inventarizace
- Zveřejňování dokumentů

Porušení rozpočtové kázně

- Neoprávněné použití veřejných prostředků.

Nejčastější případy porušení

- Porušení dotačních podmínek a účelu dotací.

Sankce

- Odvod, penále a vrácení podpory.

Finanční rezerva obce

- Krytí havárií a mimořádných situací.

Dlouhodobé plánování investic

- Vazba na strategický plán obce.

Každodenní agenda obce

Správa majetku a služby občanům. Přehled klíčových provozních činností obce.

Správa obecního majetku

- údržba budov
- komunikací
- veřejného osvětlení
- sportovišť a kulturních zařízení
- pasportizace majetku a plán oprav.

Veřejný prostor a služby občanům

- veřejné osvětlení
- zeleň
- hřbitovy
- odpadové hospodářství
- místní poplatky
- péče o veřejná prostranství.

Řešení podnětů a stížností občanů

- přijetí podnětu
- evidence
- určení odpovědné osoby
- návrh řešení
- informování občana
- archivace.

Modelové situace a doporučení

- porucha veřejného osvětlení
- nebezpečný strom
- černá skládka
- havárie komunikace.

Důraz na prevenci a komunikaci.

Krizové řízení, vnitřní normy úřadu a komunikace

Krizové řízení v podmínkách obce

- Právní rámec: krizový zákon, IZS
- Ochrana života, zdraví a majetku

Krizové stavy v ČR

- Stav nebezpečí
- Nouzový stav
- Stav ohrožení státu
- Válečný stav

Úloha starosty při krizové situaci

- Koordinace činností
- Informování občanů
- Spolupráce s IZS

Krizový štáb obce

- Složení a úkoly krizového štábu

Krizový plán

- Analýza rizik
- Postupy řešení
- Kontakty

Povodně

- Povodňový plán
- Evakuace
- Hlásná služba

Výpadky energií

- Záložní zdroje
- Nouzové postupy

Evakuace obyvatel

- Evidence osob
- Evakuační místa

Krizová komunikace

- Web
- SMS
- Rozhlas
- Sociální sítě

Jednotka SDH obce

- Role při mimořádných událostech

Význam vnitřních předpisů

- Sjednocení postupů a řízení rizik

Hierarchie interních dokumentů

- Organizační řád
- Směrnice
- Metodiky

Organizační řád

- Struktura úřadu a kompetence

Směrnice k finanční kontrole

- Schvalování výdajů a podpisová oprávnění

Spisový řád

- Evidence a archivace dokumentů

Směrnice o veřejných zakázkách

- Jednotný postup při nákupech

Ceník za poskytování informací

- Jednotný postup při nákupech

Registr rizik

- Rozpočtová, personální a kybernetická rizika

Nejčastější chyby

- Neaktuální směrnice a neznalost postupů

Význam komunikace v obci

- Důvěra a transparentnost

Komunikace s občany

- Web, zpravodaj, sociální sítě

Zákonná povinnost informovat

- Zákon č. 106/1999 Sb.
- Práva občana – rozpočet, zápisy ….

Sociální sítě obce

- Výhody a rizika

Komunikace na zastupitelstvu

- Věcnost a respekt
- Práva občanů

Konfliktní občan

- Postup řešení stížností

Stížnosti občanů

- Evidence a vyřízení
- Práva občana
- Práva zastupitele

Komunikace s médii

- Jednotná sdělení a ověřené informace

Krizová komunikace

- Rychlost a přesnost informací

Ochrana osobních údajů

- GDPR a zákonné povinnosti

Praktický případ

- Diskuse na Facebooku obce

Závěr

- Děkuji za pozornost